

บทความออนไลน์

ห้องสมุดเป็นรากฐานที่แท้ของการศึกษาและประชาธิปไตย

ระบบห้องสมุดฟินแลนด์

ช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาฟินแลนด์ใช้งบประมาณลงทุนเรื่องระบบห้องสมุด 320 ล้านยูโร หรือคิดเป็นเงินประมาณ 58 ยูโรต่อคนต่อปี ซึ่งนับเป็นการลงทุนที่ค่อนข้างสูง เพราะเชื่อว่าการศึกษาและห้องสมุดเป็นทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาสังคม ผลสำเร็จคือฟินแลนด์เป็นหนึ่งในประเทศที่มีอัตราการรู้หนังสือสูงที่สุด มีผู้ใช้บริการห้องสมุดมากที่สุด และห้องสมุดเป็นหนึ่งในบริการที่ชาวฟินแลนด์ชื่นชอบมากที่สุด

งบประมาณที่ห้องสมุดได้รับจากรัฐบาลถูกนำไปใช้ด้านการให้บริการและงานอื่นๆ ตามความจำเป็น เช่น การพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ การเพิ่มอัตราการรู้หนังสือ การส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน การพัฒนาพื้นที่ห้องสมุดให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีงบประมาณอีกส่วนหนึ่งที่มาจากองค์กรส่วนท้องถิ่น

ฟินแลนด์มีห้องสมุดสาธารณะ 720 แห่ง มีรณห้องสมุดที่ 135 คับ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่อยู่ห่างไกล แต่ละปีมีการยืมหนังสือจากห้องสมุดราว 85 ล้านครั้ง คิดเป็นประมาณ 15 เล่มต่อคน มีผู้ใช้บริการห้องสมุดเฉลี่ยคนละ 9 ครั้งต่อปี

ทรัพยากรของห้องสมุดประมาณ 1 ใน 3 เป็นหนังสือสำหรับเด็ก และเกือบครึ่งหนึ่งของหนังสือที่มีการยืมออกก็เป็นหนังสือเด็ก หมายความว่ากลุ่มลูกค้าสำคัญที่สุดคือเด็กและวัยรุ่น ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงเป็นพันธมิตรที่สำคัญยิ่งของห้องสมุด ห้องสมุดประชาชนพยายามจัดหาสื่อที่หลากหลายและเพียงพอ เพื่อให้โรงเรียนหลายแห่งสามารถใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยไม่จำเป็นต้องสร้างห้องสมุดขนาดใหญ่ไว้ในโรงเรียน

ห้องสมุดในยุค Disruption

ปัจจุบันเกิดการแทรกแซง (disruption) มากมาย ทั้งในสังคม การศึกษา การทำงาน รวมทั้งห้องสมุด ปัจจุบันห้องสมุดเป็นมากกว่าสถานที่อ่านหนังสือ แต่ให้บริการพื้นที่ที่พบปะพูดคุย พื้นที่จัดกิจกรรม เมกเกอร์สเปซ และทรัพยากรต่างๆ โดยนัยนี้ ห้องสมุดจึงเป็นทั้งบริการและสถานที่ ซึ่งทั้งสองด้านนี้จำเป็นต้องพัฒนาไปพร้อมๆ กัน

ฟินแลนด์เชื่อมั่นว่าห้องสมุดเป็นรากฐานที่แท้ของการศึกษาและประชาธิปไตยในอุดมคติ ในภาษาฟินนิช คำศัพท์ว่า Sivistys (อ่านว่า ซี-วิส-ตุส) หมายถึงการศึกษา ความมีอารยะ ปัญญา และการรู้แจ้ง ส่วนแนวคิดที่ว่า ทุกคนต้องมีโอกาสที่เท่าเทียมกันในด้านการศึกษาและการพัฒนาตัวเอง มาจากคำศัพท์ในภาษาเยอรมันว่า below จากรากฐานความคิดดังกล่าว รัฐจึงทุ่มเททรัพยากรและความสามารถให้ชาวฟินแลนด์ทุกคน รวมถึงชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในฟินแลนด์ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานด้านการศึกษาและวัฒนธรรม

ชาวฟินแลนด์มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้สึกว่าตนมีความจำเป็นต้องพัฒนาและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา แต่ปัจจุบันการแทรกแซง (disruption) ในตลาดแรงงานและชีวิตการทำงานสร้างแรงกดดันมากขึ้นต่อระบบการศึกษา ห้องสมุด มหาวิทยาลัย ฯลฯ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

ห้องสมุดมีบทบาทช่วยให้ประชาชนสามารถหาและใช้ข้อมูล สอนทักษะด้านเทคโนโลยี เป็นหนึ่งในพื้นที่และบริการของรัฐที่ฝึกทักษะให้ทุกคนแม้ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา และหนึ่งในภารกิจที่มีความสำคัญมาโดยตลอดคือการส่งเสริมการอ่านและการสร้างวัฒนธรรมการอ่าน

ในบริบทปัจจุบันมีหลายประเด็นท้าทายสำหรับห้องสมุด เช่น ข่าวปลอม (fake news) ซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อความมีอารยะและการเรียนรู้ การแบ่งแยกในโลกเสมือน การไม่รับฟังความเห็นที่แตกต่าง ฯลฯ พลเมืองจึงจำเป็นต้องมีความรู้เท่าทันข่าวสารและสื่อดิจิทัล และต้องใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างระมัดระวัง ในที่นี้ห้องสมุดสามารถเป็นพื้นที่อุดมคติในการเปิดเสรีภาพทางความคิดและการแสดงออก และเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการถกเถียงเรื่องอ่อนไหว ไม่เว้นแม้แต่เรื่องการเมือง

การกำหนดทิศทางการห้องสมุด

รัฐธรรมนูญของฟินแลนด์ระบุไว้ว่า “ทุกคนต้องได้รับเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งศาสตร์ ศิลป์ และการศึกษา” มีการบัญญัติกฎหมายด้านวัฒนธรรมเพื่อสนับสนุนศิลปะทุกแขนง มรดกทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถาน และห้องสมุด โดยกำหนดเป็นแผนแม่บทและจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่อง แม้จะมีการเปลี่ยนรัฐบาลตามรอบการเลือกตั้งทุก 4 ปี รัฐบาลชุดใหม่ก็จะดำเนินงานตามแผนแม่บทที่วางไว้

ประเทศฟินแลนด์มีขนาดค่อนข้างใหญ่ มีกรุงเฮลซิงกิเป็นเมืองหลวงตั้งอยู่ตอนใต้ รัฐบาลท้องถิ่นและภูมิภาคต่างๆ สามารถริเริ่มการพัฒนาท้องถิ่นได้เองตามความเหมาะสม ไม่จำเป็นต้องรอการสั่งการจากกระทรวง ดังนั้นเมืองต่างๆ จึงสามารถพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดของตนเอง

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

ห้องสมุดโอดี (Oodi Library) คือหนึ่งในนวัตกรรมที่โดดเด่น เพิ่งเปิดตัวในวาระเฉลิมฉลองครบรอบ 100 ปีการประกาศอิสรภาพของฟินแลนด์ในปี 2017 และเปิดใช้งานเมื่อปี 2018 ในฐานะของขวัญจากรัฐบาลและกรุงเฮลซิงกิ ชื่อ Oodi แปลว่า “บทกวี” ในที่นี้หมายความว่าบทกวีแห่งวัฒนธรรม ความเท่าเทียม และเสรีภาพ ในการแสดงออก

การสร้างห้องสมุดโอดีใช้งบประมาณเกือบ 100 ล้านยูโร ซึ่งชาวฟินแลนด์ถือว่าเป็นการนำเงินภาษีของประชาชนมาลงทุนอย่างเหมาะสม กระบวนการออกแบบอาคารเปรียบเหมือนการสร้างบ้านให้ผู้คนมาอยู่อาศัย จึงใช้หลักการมีส่วนร่วม มีการอภิปรายหลายครั้งกับผู้คนหลากหลายกลุ่ม เพื่อให้ประชาชนบอกเล่าถึงภาพห้องสมุดในฝันกับนักออกแบบและสถาปนิก ให้ประชาชนออกความเห็นว่างบประมาณที่ได้มาควรนำไปใช้ทำอะไรบ้าง รวมทั้งชื่อห้องสมุดก็มาจากความเห็นของประชาชน

ที่มา <https://www.tkpark.or.th/tha/home>

